

hammas teknikko

Pääkirjoitus - Hammasprotetiikan hoitokentän ja-
kaantumisesta eri toimiryhmien välillä - Ham-
masteknikkopäivät 1982 - Ohjehinnastokiistassa
sovinto - Kirje Hammashuoltokomitealle - Val-
mistuneita - Liittokokous.

2 1982

Deposta saat korkealaatuiset **RECO**-kojeet
ja toimivan huollon - myös vanhoille kojeille.

0Y **DENTALDEPOT** AB

HANKASUONTIE 9 HANKMOSSVÄGEN
SF-00390 HELSINKI 39 HELSINGFORS
PUH: 90-544 311

Komet-kovametalli-E-jyrsimet
teräksen, akryylin ja kovakipsin
tehokkaaseen työstöön

Fig. H 79 E

Til.no Käsikappale H 79 E. 11.040
Til.no Kulmakappale H 79 E. 21.040
Til.no 3-mm-varsi H 79 E. 41.040

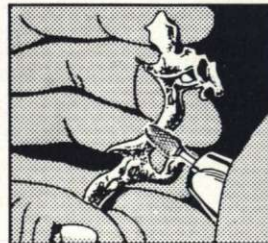
Fig. H 251 E

Til.no Käsikappale H 251 E. 11.060
Til.no Kulmakappale H 251 E. 21.060
Til.no 3-mm-varsi H 251 E. 41.060

Fig. H 351 E

Til.no. Käsikappale H 351 E. 11.060
Til.no. Kulmakappale H 351. E. 21.060
Til.no. 3-mm-varsi H 351 E. 41.060

GEBR. BRASSELER GMBH & CO. KG. ● Fabrik für Dentalinstru-
mente
Postfach 160 ● D-4920 Lemgo ● Telefon (05261) 7331 ● Telex
0931597

Suomessa:
HAMMAS OY
Helsinki 10 Kalevankatu 3 Vaihde 64 36 36

CRISTAL ND[®]

KRUUNU- JA SILTAMATERIAALI

TAKAHAMMAS

ETUHAMMAS

CRISTAL ND[®]

- 16 elävää Major väriä
- Kovuudeltaan lähellä luonnollista hammasta
- Kovuus 70–75 Wallace BS 3990 n:o 10

EDULLISIN VAIHTOEHTO KULUTUSKESTÄVYYDESSÄ

CRISTAL ND[®]

PLANDENT OY
Hitsaajankatu 8, 00810 Helsinki 81
puh./tel. 755 43 66, telex 12-2430

KOTIMAISTA HAMMASKULTASEOSTA*) SAAT LÄÄKINTÄMUOVISTA.

Lääkintämuovi Oy markkinoi kolmea kotimaista hammaskultaseosta, jotka on DIN 13906 normin pohjalta kehitetty suomalaisten hammasteknikoiden ja hammaslääkäreiden korkeaa vaatimustasoa vastaaviksi.

Hammaskultaseosten kehitystyössä on ollut mukana suomalaisia hammaslaboratorioita ja hammaslääkäreitä. Näin on voitu ottaa tarkasti huomioon käyttötarkoitus ja tyypilliset suomalaiset työmenetelmät.

Hammaskultaseokset valmistaa Outokumpu Oy, joka hyvän laadun lisäksi merkitsee pitkäaikaista kokemusta,

maailmankuulua ammattitaitoa ja jatkuvaa laadunvalvontaa.

Seoksia on kolme erilaista, näin jokaiseen käyttötarkoitukseen on saatu tarkoituksenmukaisin seos.

OUTOKUMPU II

Inlayt sekä kruunut ja sillat, joihin tarvitaan tavallista pehmeämpää kultaa.

OUTOKUMPU III

Kruunut ja sillat.

OUTOKUMPU IV

Rangat sekä kruunut ja sillat, joihin tarvitaan erikoiskovaa kultaa.

Seosten käyttömahdollisuuksia voidaan laajentaa erilaisilla lämpökäsittelyillä.

*)NIOM:n hyväksymä.

LM-DENTAL

Myynti: Lääkintämuovi Oy Rauni Tirri, Espoo, puhelin 90-80 30 561, 80 31 465

SR-IVOCAP

PROTEESINVALMISTUKSEN NYKYAIKAA

IVOCLAR

 Oriola oy
HAMMASVÄLINE

OY DENTAL-MEDICO AB
90-601 425

Toimituskunta

Päätoimittajat:

Pekka Koivisto (vastaava)
puh. 447 123
Harri Aalto
puh. 954-62730

Jäsenet:

Keijo Polán
Kari Markkanen
Matti Savolainen

Hammasteknikkolehti ottaa sitoumukselta vastaan käsikirjoituksia sekä valokuvia julkaistavaksi. Julkaistavaksi tarkoitettua materiaalia mukana on toimitettava täydelliset henkilötiedot kirjoittajasta (nimi, osoite, sos.turvatus, syntymäkuuta, asuinpaikka, sekä pankki- tai postisiirtotilin n:o)

Kirjoituksia lainattaessa on lähde mainittava.

Keski-Uusimaa Oy, Kerava 1982

**SUOMEN HAMMASTEKNIKKOJEN
KESKUSLIITON HALLITUS**

I pj. Matti Juntunen
os. Sibeliuksenkatu 21 A 7, 04400 Järvenpää, p. 90-285812

II pj. Mikko Rikkinen
os. Valkeakoskenkatu 18, 37600 Valkeakoski, p. 937-40611

III pj. Teppo Koskinen
os. Kaivosrinteentie 6 I 78, 01610 Vantaa 61, p. 90-531518

Toiminnanjohtaja Pekka Koivisto
os. Steniuksentie 7 A 4, 00300 Helsinki 30, p. 90-447123

Tapio Lamminen, Mököistenkatu 10, 24100 Salo 10, p. 924-15430
Jouko Pohjonen, Talontie 11 B 21, 00300 Helsinki 30, p. 90-718122/21

Eerikki Vuorimies Kauppakatu 3 A, 33200 Tampere 20, p. 931-28457

Lars Nordberg, Vatakuja 1 B 21, 00200 Helsinki 20, p. 90-407400
Kosti Uusitalo, Urakkatie 10-12 D 11, 00680 Helsinki 68, p. 90-487972

Matti Taiminen, Leningradinkatu 13 A 4, 20310 Turku 31, p. 921-27834

Helena Savontie Perämiehenkatu 5 C 46, 00150 Helsinki 15, p. 607623

Eija Hägg, Runeberginkatu 6 a F 3, 00100 Helsinki 10, p. 90-499010

Jukka Salonen, Avaruuskatu 3 E 83, 002210 Espoo 21, p. 90-424144

Hammasteknikkojärjestöjen yhteyshenkilöt

Hammastekniset ry

Pj Jukka Salonen
Avaruuskatu 3 E 83
02210 Espoo 21
puh. 90-718122

Sihteeri Eija Hägg
Runeberginkatu 6 A
00100 Helsinki 10
puh k. 90-499010

Yhdysmiehet
Helsinki
Teppo Koskinen
puh t. 718122
k. 531518

Turku
Pentti Perimaa
puh k. 921-433648
Tampere
Sointu Helenius
puh k. 931-615339

Seinäjohti/Kurikka
Voitto Parkkonen
puh k. 964-501577

Erikoishammasteknikkoliitto ry
Pj. Matti Juntunen
Sibeliuksenkatu 21 A 7
04400 Järvenpää
puh. 90-285812

Hammaslaboratorioliitto ry

Pj. Lars Nordberg
Vatakuja 1 B 21
00200 Helsinki 20
puh. 90-407400

Toiminnanjohtaja
Tapio Vasara
Kansakoulunkatu 10 A 21
00100 Hki 21
puh. 90-6943866

Hammashuoltokomitean esitystä odoteltaessa

Hammasteknikkolain tulla hyvin selvästi hyväksytyksi eduskunnassa v. 1964, oletettiin hammasteknikoiden aseman vähitellen kohentuvan ja selkiytyvän hammashuollon piiriin läheisesti kuuluvana ammattikuntana. Käytännössä osittain näin onkin tapahtunut. Voimakkaasti kasvanut erikoishammasteknikoiden ryhmä on kyennyt itsenäiseen toimintaan, huolimatta yhteistoimintakielloista muun hammashuollon piiristä.

Toisin on nuorten valmistuneiden hammasteknikoiden laita. He ovat erittäin nopeita palveluja toimittava, nuorekas ja määrättömästi jaksava ammattikunta.

Tämä määrältään samankokoisena pysynyt joukko onkin ilmeisesti riittävä tuottamaan kysyntää vastaavan määrän palveluita, koska hammasteknikoiden suorittama erikoishammasteknikokoulutus itsenäisen työskentelyoikeuden saa-

vuttamiseksi osassa työkenttää on katsottu kierto- kirjeiden, boikottikehoituk- sien yms. järjestöllisten toimenpiteiden arvoisek- si.

Alkuvuodesta työskente- lyhäiriöitä aiheuttaneen hammaslaboratoriotaksa- kiistan selvittyä on ham- mashuollon henkilöstön asiakkailta perimiä tunti- veloitusmaksuja voitu ver- rata toisiinsa. Hammasteknikkojen veloitus vaihtelee 80-100 mk tunnilta, erikois- hammashoitajien on noin kaksinkertainen ja hammaslääkäreiden noin kolminkertainen.

Hammasteknikkojen las- kutusta pidetään yleisesti korkeana ja niistä pyydet- tään alennusta, jota vali- tettavan usein myös an- netaan.

Pyrkimyksenä on kai- kin tavoin alentaa ham- masteknillisten töiden kus- tannuksia, huomioimatta sitä, voidaanko saaduilla korvauksilla kustantaa kohtuullinen työympäristö ja työskentelymahdolli- suudet.

Muun hammashuollon osalta työolosuhteiden järjestelymahdollisuuksien voidaan katsoa olevan huomattavasti paremmin.

Hammasteknikoksi aikovien valinta on tiukka ja soveltuvuuskoeksissa karsitaan useimmiten alalle sopeutumattomat. Vaativan koulutuksen läpikäyneistä hammasteknikoista tuntuu kohtuuttomalta, etteivät he voi tuntea suurempaa itsenäisyyttä ja turvallisuutta yhteiskuntaan kuuluvan välttämättömiä palveluita tuottavana ryhmänä.

Ehkä komitea saattaa nyt, kun kokonaisuutena määrällisesti kasvavasta hammasteknikkolain alaisesta ammattikunnasta ja sen tekemän työn kohteena olevista potilaista on tietoa enemmän kuin koskaan tarkastella asioita sekä potilaan että hammasteknikon kannalta.

Matti Juntunen

HAMMASPROTETIIKAN HOITOKENTÄN JAKAANTUMISESTA JA YHTEISTOIMINNASTA ERI TOIMIRYHMIEN VÄLILLÄ

Kalervo K. Koivumaa, prof.

Perinteiseen hammasproteettista hoitoa antavien hammaslääkäreiden ja proteesiteknisten töiden suorittajien, hammasteknikoiden, rinnalle on maassamme syntynyt vuonna 1966 (käytännössä mainittuna vuonna koulutuksen allettua, lakiteknisesti jo aikaisemmin) erikoishammasteknikkojen ammattikunta sekä nyt pari vuotta sitten hyväksyttynä hammaslääkäreiden specialiteettina, kliinisen hammashoidon erikoishammaslääkärit. Hammasteknisellä alueella on vielä aihetta mainita hammasteknikon tutkimon virallinen jakaminen kahteen eri tasoon: hammasteknikon tutkintoon sekä ylempään ammattitutkintoon, minkä suorittaneet saavuttavat "ylihammasteknikon" arvon. Tämä tutkinto on asiallisesti rinnastettavissa aikaisempaan "hammasteknikkomestari" -tutkintoon, joka Käsi- ja pienteollisuuden Keskusliiton hallinnassa olevana ei ole muodollisesti virallinen, opetusviranomaisten toimeenpanema tutkinto. Tämä liitto asettaa kuitenkin oman tutkintonsa siihen kuuluvan lisäkoulutussäällön takia em. ylempää ammattitutkintoa korkeammalle. Aivan viime tieto (19.2.1982) kertoo, että ylempään ammattitutkintoon suorittaneilla on mahdollista anoa ham-

masteknikkomestarin arvoa virallisesti Ammattikasvatustalokasvatukselta. On myös syytä todeta, että hammaslaboratoriotyöntekijöitä varten on muodostettu oma erillinen "hammaslaborantin" -tutkinto, joita on toimeenpantu n. vuoden ajan Hammasteknikko-opistolla.

Hammasteknisen hoidon antamien työtehtävien piiriin kuuluu näin ollen nykyisen varsin monelle tasolle koulutettuja ammattihenkilöitä, joiden työkenttien muotoutumista ja rajautumista sekä keskinäisiä yhteyksiä on syytä tarkastella, sillä tarkoituksenmukainen työnjako tuottaa sekä tasoltaan parhaita että kansantaloudellisesti edullisimpia hammasproteettisia hoitopalveluja.

YLEISHAMMASLÄÄKÄRI

Laajimmasta protetiikan hoitokentästä vastaa luonnollisestikin edelleenkin peruskoulutettu yleishammaslääkäri, jonka lisensiaattitutkintoon kuuluva ja myöhempi, tulevaisuudessa hammaslääketieteen laitoksilla tapahtuva ja myös osittain hammaslääkärinjärjestöjen järjestämä ammatillinen täydennyskoulutus tähtää sekä tiedollisten että taidollisten valmiusten antamiseen kaikessa yleisessä "nor-

maalissa" hammasproteettisen hoidon toteuttamisessa. Näihin "normaleihin" valmiuksiin kuuluu hoidontarpeen määrittely ja diagnosointi ja kyky arvioida hoidon tarkemman määrittelyn ja toteuttamisen vaikeusaste mahdollisesti specialistille lähettämistä varten, sekä varsinaisten hoitotoimenpiteiden osalta pääpiirteittäin luoteltuna:

- kaikkien ajanmukaisten erilaisten kruunutyyppeiden kliininen valmistaminen, erityisesti myös metallokeramiset kruunut
- pienehköjen, 3-4 yksikön, korkeintaan kahdelle hammasalueelle ulottuvien siltojen kliininen valmistaminen.
- osaproteesihoidon suunnittelu ja toteutus, myös ns. rankarakenteisia ratkaisuja käyttäen
- perustyyppiset yhdistelmäproteesit
- kokoproteesit prognoosiltaan "hyviin" hoitotilanteisiin
- ns. ekstraktio-immediatti-proteesit
- proteesikorjauksista kaikenlaiset irtoproteesien korjaukset, kiinteiden rakenteiden uudelleen sementoinnit, fasettien uusinnat ja muut yksinkertaiset korjaukset

Hoidon tulee tapahtua tavanomaisilla, hyväksi koetuilla ja kokeiluilla menetelmillä ja aineilla, joiden ajanmukaisuuden

varmistamiseksi uutta kehitystä on seurattava alan aikakauslehdistä ja täydennyskoulutuksen avulla.

KLIINISEN HAMMASHOIDON ERIKOISHAMMASLÄÄKÄRI

Kliinisen hammashoidon erikoishammaslääkärin suorittaman diagnosoinnin, hoidontarpeen määrittämisen ja -toteuttamisen alueeseen kuuluvat:

- vaikeasti ratkaistavat, laajakantoiset hoitongelmat, joiden vaikutus koskee purentaelintä laajana kokonaisuutena.
- rekonstruktivisen hoidontarpeen määrittäminen erityisesti purentafysiologisten hoitongelmien yhteydessä
- *- rekonstruktivisen hoidon toteuttaminen, kun kysymykseen tulevat laajat kiinteät proteesikonstruktiot tai
- erilaiset yhdistelmäproteesirakenteet tai
- vaikeasti toteutettavat rajoitetut, paikalliset hoitoratkaisut
- *- irtoproteettisten hoitotoimenpiteiden osalta erityisesti
- operatiiviset immediatti-proteesit
- vaikeat kokoproteesit
- implantaattiproteesien tarpeen määrittely ja toteuttaminen yhdessä suukirurgian specialistihammaslääkärin kanssa

*- synnynnäisten ja hankittujen leukavammojen proteettinen hoito

Edellä luetelluista kaksi ensimmäistä kohtaa kuuluu selvästikin kaikkien kliinisen hammashoidon specialistin koulutuksen saavien hammaslääkäreiden koulutustavoitteisiin, kolmea viimeksi mainittua (merkitty*) voidaan pitää koulutuksessaan vielä erityisesti hammasproteetiikkaan perehtyneiden hammaslääkäreiden toiminta-alueena.

Myös erikoishammaslääkärin hoitotoimenpiteiden tulee perustua hyväksi tunnettuihin ja kokeiltuihin menetelmiin ja materiaaleihin, mutta hänen voidaan katsoa olevan velvollinen seuraamaan ja soveltamaan käytäntöön uusimpia tekniikoita ja periaatteita nopeammin kuin yleishammaslääkärin voidaan odottaa tekevän.

Yleishammaslääkärin potilaisto koostuu luonnollisestikin hänelle omatoimisesti hoitoon hakeutuvista tai erilaisten sopimusten mukaisesti hänen alueelleen tavalla tai toisella kuuluvista henkilöistä.

Erikoistuneen hammaslääkärin potilaskunta puolestaan muodostuu osittain hänen ennen erikoistumiskoulutustansa hankkimista potilassuhteista, joiden hoito kattaa jatku-

vastikin yleisen kokonaisuuden, sekä erityisesti hänelle toisten hammaslääkäreiden, lääkärien ja erikoishammasteknikoiden tai mahdollisten sopimusten nojalla eri yhteisöjen lähettämistä potilaista. Jonkin verran potilaat itsekin arvelemana hoitotarpeen mukaan luonnollisestikin hakeutuvat eri specialiteettien mukaiseen hoitoon. Tässä yhteydessä on aihetta todeta, että hammaslääkäri, mikäli hän esiintyy jossakin joko yleisölle tai hammaslääkärikunnalle tarkoitettussa luettelossa erikoishammaslääkärinä, on laajemman ja pitemmän koulutuksensa nojalla oikeutettu ja myös eettisesti velvollinen käyttämään oman erikoisalansa hoidosta Hammaslääkäriliiton määrittämiä specialistin taksoja - muutoinhan hän kilpailisi väärin keinoin.

Erikoishammaslääkärin on huolehdittava erittäin tarkasti siitä, että kollegan tai erikoishammasteknikon hänelle lähettämä potilas palaa tavalliseen yleishoitoon aina taksaisin lähettäneen luotettavasti, sillä muutenhan lähettämistoimintaa ei voida ajatellakaan. Suoritetun erikoishoidon tarvitsema ylläpitohoito, joka tulevaisuudessa aina enenevässä määrin alkaa nojata kutsumis- "recall" -järjestelmään, kuuluu myös

pääosiltaan lähettäneen, aloitteen tehneen yleishammaslääkärin työkenttään. Kysymys on tietyllä tavalla luottamus-suhteesta: onhan hän alunperinkin osannut diagnosoida hoitamansa potilaan erikoishoitoa vaativaksi, toki hän mahdollisia myöhempiäkin toimenpiteitä varten osaa määrittää erikoishoidon ja uudelleenlähettämistarpeen. Keskinäisestä sopimuksesta voidaan tästä luonnollisestikin poiketa ja kutsua erikoishammaslääkärin hoitama potilas suoraan hänen jälkitarkastuksiinsa: erittäin hankalien protteettisten rakenteiden kunnan ja siihen liittyvä suun terveydentilan tarkistus voi esimerkiksi tapahtua näin.

HAMMASTEKNIKOT

Hammaslaborantit, Hammasteknikot ja ylempään Hammasteknikon tutkimuksen suorittaneet

Hammasteknikoiden koulutusalueella työtehtävien jako alkaa varsinaisen laboratoriotekniikan osalta hahmottua kun virallinen hammaslaborantin tutkinto on saatu alulle ensimmäisten kurssiensä muodossa vuoden 1980 aikana – koulutusajatushan ja ohjelman pääpiirteetkin esitettiin toimestani jo 1960-luvul-

la. Tarkoituksena oli tuolloin – ja koulutuksen kehittämisessä lähitulevaisuudessa ilmeisestikin todella päästään siihen – jatkokouluttaa näitä laboratorion yleis- ja perustöihin alustavasti koulutettuja laborantteja erityisesti taitajiksi joillekin valikoituille suppeille teknisille alueille, kuten rankaproteesien valutekniikkaan, metallokeramiaan, oikomislaitteille jne.

Mikä työnjako tulee olemaan hammasteknikon ja ylihammasteknikon tutkimuksen suorittaneiden välillä, lienee vielä osin muotoutumaton ja epäselvä, tarkoitus toki olisi kaikeksi se, että ylihammasteknikot olisivat ammatillisesti kykenevämpiä toimimaan itsenäisinä laboratorion työn- tai osastonjohtajina ja -omistajina. Elinkeinovapaus maassamme sallii kuitenkin periaatteessa kenen tahansa perustaa ja omistaa mm. hammastekniikan laboratorion, joten selvästi tällaista erottelua ei ainakaan toistaiseksi voine tapahtua. Perustettaessa sen sijaan hammasteknikon toimia ja virkoja valtion ja kuntien toimesta voidaan luonnollisestikin kelpoisuusehtoihin asettaa eri tasoisia vaatimuksia, joista virka-asema, esim. laboratorion tai sen jonkin osaston johtaja tai työntekijä, riippuisi, näin myös mää-

räytyisi ko. toimen palkkaluokka.

Erikoishammasteknikot

Erikoishammasteknikoiden ammattikunta, joka syntyi pitkällisten komiteavaiheiden ja hammaslääkäreiden sekä hammasteknikoiden ammattiliittojen välisen taistelun jälkeen lainsäädäntötoiteitse erittäin selvällä eduskunnan ääntenemistöllä v. 1964, on määritetty selvästi oikeuksiinsa kokoproteeseja yli 20-vuotiaille potilaille leukaan, jossa ei ole suun rakennetta olennaisesti muuttavaa vammaa tai suun alueella jotakin sairautta tai kehityshäiriötä, valmistavaksi ja irtoproteesien korjauksia suorittavaksi. Erikoishammasteknikoiden 1966 alkanut koulutus oli ennen viime vuonna (1981) alkanutta, edellä mainittua ylihammasteknikon tutkimukseen tähtävä koulutusta ainoa virallisesti järjestetty hammasteknikoiden jatkokoulutusmahdollisuus.

On selvää, että varsin moni hammasteknikko aina korkeatasoisimpia hammasteknikkomestareita myöten on hankkinut itselleen tämän koulutuksen, joka paitsi tietynä tiedollisena ja taidollisena myös antaa mahdollisuuden pienestä hammaslääkäreiden muodostamasta

asiakaspiiristä vapaaseen, itsenäiseen työskentelyyn potilaiden hoitosektorilla.

Erikoishammasteknikoiden työalue voidaan katsoa seuraavaksi:

– kokoproteesit normaaliin, prognoosin kannalta hyvään leukaan (yli 20-vuotiaille)

– kokemuksen myötä ja täydennyskoulutusta hankkimalla (esim. erikoishammasteknikoiden täydennyskursseilla) myös vaikeat, kuitenkin edelleen terveeseen suuhun valmistettavat kokoproteesit, prognoosin ollessa epävarman tai ehkä jopa huonon

Hammasprotetiikan hoitokentän jakaantumisesta ja yhteistoiminnasta eri toimiryhmien välillä

– irtoproteesikorjaukset Luonnollisestikin erikoishammasteknikon työalueeseen kuuluvat edelleen hänen hammasteknikonkoulutuksensa mukaiset tavalliset hammasteknikon työt mikäli hän ylläpitää hammaslääkäreitä palvelevaa yleistä hammasteknistä laboratoriota.

Johtuen pitkästä, osin varsin katkerastakin ammattikuntien välisestä taistelusta erikoishammasteknikonkoulutuksen alkamisen puolesta ja sitä

vastaan on vieläkin vallalla tiettyä epäluuloisuutta ja ehkä keskinäistä kaunaakin hammaslääkäreiden ja erikoishammasteknikoiden välillä. Tämä on ymmärrettävää, sillä molemmissa ammattikunnissa on vanhempia jäseniä, jotka osallistuivat tuohon mainittuun keskinäiseen kamppailuun ja hammaslääkäreiden puolella koettiin kärsitty tappio, paitsi arvovaltatappiona myös selvänä toimintakentän aluemenetyksenä ja siten merkittävänäkin työmahdollisuuksien uhkana. Toisaalta, kun kuitenkin eduskunnan päätös ko. laista oli varsin selvä, on erikoisteknikoiden ammattikunnalla katsottava olevan täysin lainmukaiset oikeudet ammattiinsa ja koulutuksensa mukaiseen työskentelyyn.

Molempien ammattikuntien koulutuksessa pitkän aikaa mukana olleena ja näin saavutetun kokemuksen nojalla on todettava realistisesti, että hyvän peruskoulutuksen saanut – usein vielä teknikkomestarin tai ylihammasteknikon koulutuksen hankkinut hammasteknikko, joka tämän lisäksi saa yhden lukukauden pituisen runsaasti harjoitus- ja potilastöitä käsittävän kokonaan kokoproteesien valmistukseen ja niihin liittyvään problematiikkaan keskittyvän

koulutuksen, saavuttaa keskimääräisesti varmasti-kin suuremman teknisen harjaantuneisuuden tällä nimenomaisella osa-alueella kuin vastaavasti keskitasoinen, hyvän hammaslääketieteellisen, kaikki odontologian alueet kattavan peruskoulutuksen saava mutta vielä kokematon hammaslääkäri. Toisessa yhteydessä olen selvitelty kokoproteesikoulutuksen sijoitusta ja asemaa em. hammaslääkärikoulutuksessa, jossa katsauksessa todetaan, että luonnollisestikaan ei tässä koulutuksessa voida, eikä ole tarpeenkaan nykyoloissa, ajatellen hammashoidon tulevaa kehitystä, uhrata kokoproteesityöskentelyyn enemmän aikaa. Hammaslääkäreille spesiaali-teetikoulutus tuo mahdollisuudet syventää tietojaan ja taitojaan myös todella vaikeiden kokoproteesihoidotapausten tiimoilta sekä myös mahdollisuudet erilaisten implantaattitekniikoiden käyttöön valittujen vaikeiden hampaattomuusongelmien hoidossa. Tätä kautta voidaan todeta myös jo nyt – ja vähitellen enenevässä määrin olevan tarjolla pitkälle kehitettyä ammattitaitoa hampaattomien potilaiden auttamiseksi vaikeissakin hoitotilanteissa.

Yhteistoiminta erikoishammasteknikon tutkimuksen

HAMMASPROTETIIKAN...

non suorittaneiden ja vastaanottotoimintaa harjoittavien erikoishammas­teknikoiden ja hammas­lääkäreiden välillä on ollut erittäin kitkaista perustuen edellä esitettyihin ilmeisiin syihin. Tämä kitka ilmenee mm. Erikoishammas­teknikkokurssin vastaavan hammaslääkäri­n Märten Segercrantzin 25. kurssin päättäjäisissä 18.12. -81 lausumista sanoista: "...erikoisuus on hammaslääkäripiirien suhtautuminen erikoishammas­teknikkoihin ja koulutukseen. Toiset pitävät sitä hyödyllisenä lisäkoulutuksena ja jatkavat yhteistoimintaa jopa lähettämällä potilaita. Toiset taas eivät hyväksy tilannetta ollenkaan ja katkaisevat kaikki työsuh­teet. Tämä taloudellinen painostuskeino ei voi olla vaikuttamatta hammas­teknikoiden kurssille hakeutumiseen ja suhtautumi­seen kurssin käyneisiin."

Potilaiden parhaan kannalta on kuitenkin sel­vä yhteistoiminnan tarve olemassa: on monia klii­nisiä tilanteita, joissa eri­koishammas­teknikko tar­vitsisi hammaslääkäri­n lausunnon tai mielipiteen potilaansa leukojen ter­veydestä, tai potilaan hoidon kannalta olisi hy­vä rakentaa hänelle vas­taaleukaan osaproteesi hampaiston purentaolo­suhteiden parantamiseksi. Kääntäen, moni ham­

maslääkäri saattaisi lä­hettää hampaattoman po­tilaansa mahdollisesti tai­tavaksi tuntemansa eri­koishammas­teknikon hoi­toon mikäli hän itse ei ole tämän tyyppisestä hoidosta kiinnostunut ja siihen harjaantunut eikä katso hoidon vaativan vielä varsinaisen spesi­alistin toimenpiteitä. Ku­ten tri Segercrantz em. puheessaan myös toteaa: "Jos tarkastelee asiaa ko­konaisvaltaisesti eli poti­laiden kannalta, heitä­hän asia viime hetkessä koskee, on selvää, että yhteistyö pitkällä tähtäimellä johtaa parempaan hoitotulokseen, koska molempien osapuolien tietoja, taitoja ja koke­muksia voidaan hyödyn­tä." Ellei erikoishammas­teknikoiden ja hammas­lääkäreiden välillä ylei­sesti vallitse koulutuksen mukaisen ammattitaidon tunnustavia, luottamuksel­lisiä suhteita jää varmas­ti moni vaikea, ehkä toi­senlaiseen hoitotoimenpi­teeseen päätyvä hoito to­teuttamatta ja potilas vaille parasta, tarkoituk­senmukaista hoitoa.

Lienee kuitenkin todet­tava, että jossakin mää­rin paikallisesti yhteistyötä tapahtuu huolimatta edellä kuvatuista negatii­visista asenteista.

Käytännön hoitotyön kannalta erittäin merkittä­vänä näkisin yhteistyön juuri edellä mainituissa

toisen leuan hampaatto­muus- ja toisen leuan va­jaahampaisuus-tilanteis­sa. Oikein toteutettaessa monasti tällöin olisi tar­peen saada vastaleu­kaan rakennetuksi ranka­rakenteinen osaproteesi, jonka toteuttamiseksi tar­vitaan hammaslääkäri­n toimenpiteitä: tällöin eri­koisteknikolla täytyy olla varmuus, lähettäessään potilaansa hammaslääkä­ri­n hoitoon potilaan pa­rasta ajatellen, että ham­maslääkäri teettää tä­män potilaan laboratorio­työn hänellä. Näin eri­koisteknikko ei menetä ansiotaan potilaan hoi­dosta, sillä vain kliinisen työn osuus, jonka ham­maslääkäri myös todella suorittaa, jää häneltä pois. Myös kliinisesti tai psyykkisesti vaikeissa hampaattomuustilanteis­sa erikoishammaslääkäri­le tapahtuvan lähettämi­sen tulisi sisältää oikeus laboratoriotyön osuuteen ko. potilaan osalta - tä­mä varmastikin madaltai­si avun hakemisen kyn­nystä ongelmallisissa ti­lanteissa. Tällä tavoin pa­rantuvan yhteistyön myö­tä myös mahdolliset kirur­giset aputoimenpiteet, luun sisäisten implantaat­tien käyttömahdollisuudet sekä mahdolliset asian­mukaisesti konstruoidut peittoproteesit tulisivat laajojen potilaspiirien ulottuville.

On syytä todeta, että

nopeasti kehittyvä ham­maslääketiede edellyttää ylioistojen korkeampaan opetukseen niveltävän jat­kokoulutuksen aloittami­sen myös hammastekni­sellä alueella, jotta eri­koishammaslääkäri­n kou­lutuksen edellyttämä tai­totaso saavutetaan laa­jemmalla kentällä.

Esitetyn nojalla voi-

daan todeta hammaspro­tetii­kan alueella nykyisin muotoutuneen usean eri koulutustason mukaisia palvelumuotoja alkuperäi­sen yleishammaslääkäri - hammas­teknikko - työ­parin lisäksi. Näiden avulla voidaan jo nyt ja erityisesti tulevaisuudes­sa varmastikin vastata hoitotarpeen tyydyttämi-

seen varsin tarkoituksen­mukaisella tavalla, joskin kentän eri osien toisiinsa niveltymisen ja yhteistoi­mintaan hioutuminen mo­lempien ammattikuntien sisällä ja erityisesti niin­den välillä vaatii asentei­den vapautumista ja ava­rakatseisuutta kokonaisuu­den parasta tavoiteltaes­sa. ap

Julkaisu: Suomen Hammaslääkäri-lehdessä 7/1982

24.6.-26.7.1982 välisenä aikana liikkeemme suljettu kesäloma­vuoksi.

Tilauksia voi suorittaa postikortilla liikkeeseemme myös loma­aikana. Toimitamme tilaukset viikottain.

Hyvää kesälomaa toivottaen

hammas tarvikke oy

Arkadiankatu 12 B, 00100 Helsinki 10.
Puh. 497 477, 490 740

Helmer Nordling
Apulaisosastopäällikkö
Lääkintöhallitus

Avausesitelmä eli ajankohtaisia asioita hammashuollosta

Puheenvuoroni otsikoksi näillä hammasteknikkopäivillä on merkitty Avausesitelmä. Kun otsikko on melko mitänsanomaton, on ehkä syytä jo näin alkuun luoda lyhyt katsaus esitelmän sisältöön. Esitelmässäni käsittelem ajankohtaisia kysymyksiä hammashuollossa ja nimenomaan niitä asioita, joiden luulen kiinnostavan hammasteknikkokuntaa. Tällaisia asioita ovat: muutokset keskushallinnossa, hammashuoltokomitean asiat, kansanterveyslaki täyttää 10 vuotta, kunnalliset hammasteknikonvirat, kunnalliset hammaslaboratoriot, hammasteknisen henkilökunnan koulutus sekä viimeisenä asiakohteenä ensimmäinen hammasteknikko yhteispohjoismaisen hammashoitomateriaalien koetuslaitoksen palvelukseen.

Muutokset keskushallinnossa

Aluksi on syytä luoda katsaus keskushallinnossa parina viime vuotena tapahtuneisiin muutoksiin. Lääkintöhallituksessa on vaihteittain suoritettu hallinnollisia muutoksia, joiden tarkoituksena on parantaa osastojen sisäistä toimintaa poistamalla sekä sairaalaosastosta että kansanterveysosastosta toimistojako. Maaliskuun alussa 1981 mielenterveystoimisto ja yleissairaaloimisto lakkautettiin sairaalaosastossa ja kahden toimistopäällikön viran tilalle perustettiin yksi apulaisosastopäällikön ja yksi ylilääkärin virka. Mielenterveysasioiden asiantuntimus osastossa varmistettiin säätämällä asetuksella, että apulaisosastopäällikön ja yhden ylilääkärin osastolla tulee olla

perehtynyt mielenterveysasioihin. Maaliskuun alusta lukien lakkautettiin kansanterveysosastossa olleet terveystoimisto ja hammashuoltotoimisto, jolloin kaksi toimistopäällikön virkaa lakkautettiin ja niiden tilalle kansanterveysosastoon perustettiin uusi apulaisosastopäällikön ja uusi ylilääkärin virka. Vastaavasti

kansanterveysosaston yhdeltä apulaisosastopäälliköltä ja yhdeltä ylilääkäriltä edellytetään perehtyneisyyttä hammashuoltoon ja hammaslääkärintutkinto.

Uudistuksella on käytännössä suuri merkitys siinä mielessä, että apulaisosastopäälliköillä on oikeus osallistua lääkintöhallituksen kollegion neuvotteluun ja sitä kautta pysyä tärkeiden asioiden tuntumassa. Aikaisemmassa toimistojärjestelmässä säännöllistä osallistumismahdollisuutta toimistopäälliköillä kollegion neuvotteluun ei ollut. Hammashuollon hallinnollinen asema on siis selvästi parantunut tehdyn organisaatiomuutoksen myötä.

Hammashuoltokomitea

Hammashuoltokomitean asiat ovat jatkuvasti ajankohtaisia. Näistä asioista Teille tullaan antamaan yksityiskohtaisempi selostus puheenjohtajanne Kalevi Ilkan toimesta, joka on voinut seurata komitean työtä ja esittää näkemyksiään komiteassa käsitellyistä asioista.

Parhaassa tapauksessa hammashuoltokomitea saa työnsä päätökseen kesäkuun loppuun mennessä, jonka jälkeen mielintö lähtee ehkä lausuntokierrokselle ja lausunnot mietinnöstä saadaan

vuoden loppuun mennessä, jolloin aikaisintaan keväällä 1983 päästään tekemään laajakantoisempia päätöksiä aikuishammashuollon toteuttamiseksi. On myös syytä muistaa, että hammashuoltokomitea tekee ehdotukset ja poliitikot päättävät suoritettavista toimenpiteistä.

10 vuotta terveystoimikunnan hammashuoltoa

Huhtikuun 1 päivänä 1982 tulee kuluneeksi kymmenen vuotta kansanterveyslain voimaantuloa. Lain tarkoituksena oli luoda edellytykset kunnallisen terveydenhuollon ja sitä kautta kunnallisen hammashuollon ripeälle kehitykselle. Edellyttävään laki, että kunta on velvollinen ylläpitämään hammashuoltoa, johon luetaan valistus- ja ehkäisytoiminta sekä kunnan asukkaiden hampaiden tutkimus ja hoito. Tätä tavoitetta ryhdyttiin toteuttamaan vaihteittain. Ensi vaiheessa päämääränä oli saattaa kaikki alle 17-vuotiaat järjestelmällisen hammashuollon piiriin. Sen jälkeen ohjelmaa on toteutettu kulloistenkin mahdollisuuksien ja resurssien puitteissa.

Vaikka asetettuja tavoitteita ei kaikilta osin ole saavutettukaan, on kunnallinen hammashuolto eli

terveyskeskusten hammashuolto saavuttanut jo merkittävät mittasuhteet. Hoitoon oikeutettujen piiriä on laajennettu siten, että terveyskeskusten järjestelmälliseen hammashuoltoon ovat tänä päivänä oikeutetut 0-18 vuotiaat, odottavat äidit ja opiskelijaterveydenhuollon piiriin kuuluvat eli yhteensä n. 1 500 000 asukasta. Sen lisäksi on terveyskeskuksissa hoidettu näiden ryhmien ulkopuolella olevia aikuispotilaita, joiden määrä v. 1981 oli n. 400 000 potilasta.

Terveystoimikunnan hammashuolto on alle 17-vuotiaalle maksuton ja 17-vuotiaalta ja sitä vanhemmalla potilaalta peritään asetuksen edellyttämä hoitomaksu, joka on n. 50 % halvempi kuin yksityissektorilla noudatettu taksa. Tämä hoitomaksu on muodostanut selvän hoitoesteen hoitoon oikeutettujen kuten 17- ja 18-vuotiaitten, odottavien äitien ja opiskelijaterveydenhuollon piiriin kuuluvien osalta. Maksulliseen terveyskeskusten hammashuoltoon oikeutettujen osalta järjestelmällinen hammashuolto toteutuu vain osaksi mm. sanotun maksukynnyksen takia. Tästä syystä ovat useat kunnat ryhtyneet oma-aloitteisesti helpottamaan kyseisten ryhmien hoitoon hakeutumista kus-

tantamalla osan tai koko heidän hammashoitonsa kunnan varoista.

Tiettyä jälkeenjääneisyyttä lukuun ottamatta terveystieteiden hammashuolto on perushoidon osalta toteutettu alle 17-vuotiaitten osalta, mikä sinänsä on erittäin merkittävä saavutus 10 vuoden aikana, kun otetaan huomioon, että ennen kansanterveyslain voimaantumista hoidon piiriin kuuluivat vain kansakoululaitokseen kuuluvat oppilaat. Näitä oli lukuvoonna 1971-1972 n. 550 000 oppilasta. Kun terveystieteiden vuotuisen hammashuoltoon tänä päivänä lasketaan kuuluvaksi runsaat 1,5 miljoonaa asukasta, on 10 vuoden aikana pystytty hammashuoltokapasiteettiä kolminkertaistamaan kunnallisissa terveystieteiden keskuksissa. Tähän on osaltaan vaikuttanut hammashuoltohenkilökunnan lisäys terveystieteiden keskuksissa, mutta erittäin merkittävästi kapasiteettilisäykseen on vaikuttanut tehokkaasti suoritettu valistus ja ennalta ehkäisevä toiminta, jolla on oleellisesti pystytty hammashuolto- ja suusairauksien määrää vähentämään varsinkin niiden ikäluokkien osalta, jotka syntymästään saakka ovat kuuluneet järjestelmällisen terveystieteiden hammashuoltohenkilökunnan piiriin.

Ehkäisevästä hoidosta hyvät tulokset

Hoidon tarvetta on näiden 10 vuoden aikana pystytty jatkuvasti vähentämään. Kun hoidon tarve v. 1971-1972 oli kansakoululaisten keskuudessa keskimäärin 88 %, oli se v. 1981 keskimäärin vain 51 % ikäluokasta. Kun 12-vuotiaitten DMF-indeksi eli kariotuneiden/poistettujen ja paikattujen hampaiden määrä oli keskimäärin v. 1972 9,4 oli se v. 1979 laskenut arvoon 5,2. Kun Maailman Terveystieteiden eli WHO tavoitteissaan "terveyttä kaikille 2000" hammashuolto osalta edellyttää, että 12-vuotiaitten DMF-indeksi saadaan painettua v. 2000 arvoon 3, olemme me täällä Suomessa erittäin ripeästi lähestymässä tätä päämäärää. Toinen seikka on se kysymys, pystytäänkö jatkuvasti nuorison hampaitten terveyttä lisäämään siinä tahdissa kuin on tapahtunut kansanterveyslain ensimmäisen kymmenen vuoden aikana. Joka tapauksessa meillä on osoitettavana erittäin myönteinen kehitys lasten hampaiden terveyden huomattavana lisäytymisenä kansanterveyslain ensimmäisen kymmenen vuotiskauden aikana.

Vaikka terveystieteiden hammashuoltohenkilökunnan

määrä ei olekaan pystytty kasvattamaan suunnitellussa määrin johtuen viime vuosien niukoista virkakiintiöistä, oli vuoden vaihteessa terveystieteiden keskuksissa noin 1 700 terveystieteidenhammaslääkäriä, 1 900 hammashoitajaa ja noin 500 hammashuollon vastaanottoavustajaa ja 3 hammasteknikkoa eli yhteensä noin 4 000 hammashuoltohenkilöstön kuuluvaa henkilöä.

Hammastekniset palvelut terveystieteiden keskuksissa

Mitä terveystieteidenhammasteknikoiden virkojen perustamiseen tulee, niin on todettava, että virkojen perustamishalukkuus loppahti 1970-luvun puolivälissä siihen, ettei perustettuihin hammasteknikon virkoihin saatu hakijoita. Osaksi sanotusta syystä sekä yleisestä virkakiintiöiden niukkuudesta johtuen kunnat eivät ole viime aikoina liiemmästi perustaneet sanottuja virkoja. Toisaalta kansanterveysasetuksen muutos, joka tuli voimaan vuoden 1977 alusta lukien, on antanut kunnille mahdollisuuden esittää toimintasuunnitelmassa hankittavaksi hammastekniset palvelut valtionosuuteen oikeuttavina yksityisiltä hammaslaboratorioilta.

Tässä yhteydessä on muistettava, että terveystieteiden

keskusten hammashuolto on vain alle 17-vuotiaille maksuton, kun sitä vastoin 17 vuotta täyttäneiltä ja sitä vanhemmilta peritään maksuasetuksen edellyttämä hoitomaksu. Mikäli viimeksi mainittuun on liittynyt proteettista hoitoa, peritään ase- tuksen mukaan hammastekniset kulut niiden todellisten kustannusten mukaan.

Suurin osa terveystieteiden keskuksista on keskittynyt alle 17-vuotiaitten järjestelmällisen perushammashuollon toteuttamiseen. Erikoishammashuollon kuten oikomishoidon aloittamiseen ja laajentamiseen antaa mahdollisuuden vasta viime syksynä vahvistettu kansanterveys- työn valtakunnallinen suunnitelma. Terveystieteiden hammasteknis- ten palvelujen tarve on ollut suhteellisen vähäinen viime vuosiin asti ja tarve on keskittynyt etupäässä oikomislaitteisiin. Kun lähivuosina ryhdytään terveystieteiden keskuksissa sekä oikomishoitoa että aikuishammashoitoa kehittämään, lisääntyy tietysti terveystieteiden hammasteknis- ten palvelujen tarve. Tällöin tulevat myöskin terveystieteiden hammasteknis- ten henkilö- ja kunnallisten laboratorien perustamistarve uudelleen kunnallisissa elimissä käsiteltäväksi.

Kansantaloudellisesti asiaa tarkastellen tuntuisi luonnolliselta, että ole- massa olevaa hammasteknisistä laboratoriover- kosta pyritään mahdollisuuksien mukaan käyttä- mään myös terveystieteiden hyväksi. Niissä ta- pauksissa, joissa terveystieteiden keskuksia katsovat, että hammasteknis- ten palvelujen tuotanto omana toimintana on joustavam- pa ja edullisempaa, terveystieteiden keskuksia perustavat omia dentaalilaboratorioita ja hammasteknis- ten henkilö- ja kunnallisten virkoja. Tällä hetkellä näyttää siltä, että kysymys siitä, hankkivatko terveystieteiden keskuksia hammasteknis- ten palvelut omana toimintana, vai ostetaanko ne yksityiseltä hammasla- boratoriolta, on päätök- sentekoa, joka tapahtuu terveystieteiden keskuksista ylläpitä- vän kunnan tai kuntainlii- ton toimesta.

Hammasteknis- ten henkilö- ja kunnallisten laboratorien koulutus

Hammasteknis- ten henkilö- ja kunnallisten laboratorien koulutus- kysymykset ovat myös olleet viime aikoina voimakkaasti esillä. Valtion hammas- tekniikka-opiston toiminta on jatkuvasti kehitetty ja koulutuskapasiteettiä on pystytty nostamaan. Hammashuoltohenkilökunnan koulutus on saatu hyvään käyntiin ja opiston tarkoitus on ryhtyä

kouluttamaan alalle aiko- via hammaslaborantteja vuoden 1983 syksystä lähtien. Vuoden 1985 kevääl- lä valmistuvat siis ensim- mäiset kahden vuoden koulutuksen saaneet ham- maslaborantit. Näin tarjo- taan laboratorioille entis- tä paremmat mahdolli- suudet saada palveluk- seensa henkilökuntaa, jol- la on tietty perusammattikoulutus suorittaa ham- masteknis- ten alan tehtä- viä.

Vuoden alussa asetti am- mattikasvatustieteiden työ- ryhmän, jonka tehtäväksi määrättiin selvittää ham- masteknis- ten koulutuksen aloittamista Kuopios- sa ja tehdä asiassa esi- tykset ammattikasvatustieteiden hallitukselle. Työryhmän tulee saada työnsä päätök- seen 30.6.1982 mennessä. Työryhmän asettami- nen ja sen toimeksianto johtuu siitä, että valtio- neuvosto on 1981 tehnyt periaatepäätöksen siitä, että keskiasteen koulutus- uudistuksen myötä ham- masteknis- ten koulutus aloitetaan myös Kuopios- sa. Työryhmän tehtäväksi saadaan ilmeisesti suoritettua edellytetyssä aikataulussa.

Tässä yhteydessä on syy- tä muistuttaa, että viime- sen kymmenen vuoden aikana hammaslääkäri- määrä on kasvanut run- saalla 40 %:lla, hammas- hoitajamäärä viisinker-

HAMMASTEKNIKKOPÄIVÄT...

taistunut, mutta hammas-
teknikkomäärä kasvanut
vain 25 %:lla kymmen-
vuotiskauden 1972-1981
aikana. Kuopiossa aloitet-
tava koulutus pääsee
käyntiin aikaisintaan
1983 syksystä lähtien.
Kun hammasteknikon
koulutusaika on neljä
vuotta, valmistuvat en-
simmäiset hammastekni-
kot Kuopiossa keväällä
1987. Hammashuoltohan
tulee kehittymään enene-
vässä määrin siihen
suuntaan, että palvelui-
den tarvitsijoiden eli poti-
laiden hoitomaksuja tul-
laan jatkossa helpotta-
maan kuten yleisen ter-
veydenhuollon puolella
on tapahtunut. On siis
oletettavissa teknisten töi-
den kysynnän selvä li-
säntyminen jo lähivuo-
sien aikana sitä mukaa
kun aikuishammashuolto
maassamme kehittyi.

Hammashoitomateriaalit

Näidenkin päivien ohjel-
masta voidaan selvästi
todeta, että hammashoi-
tomateriaalit ovat tulleet
entistä enemmän valokei-
laan. Yhteispohjoismai-
nen hammashoitomateri-
aalien koetuslaitos on toi-
minut tänä vuonna kym-
menen vuotta ja sinä ai-
kana on toiminta kehitty-
nyt siinä määrin, että lai-
toksen koetustoiminta kat-
taa jo yli 80 % tavallisim-
min pohjoismaissa käyte-
tyistä dentaalimateriaa-

leista. Laitos on toimin-
nallaan pystynyt merkittä-
västi nostamaan ham-
mashoitomateriaalin laa-
tutasoa, jopa siinä mää-
rin, että tänä päivänä
pohjoismaissa myytävät
tietyt hammashoitomateri-
aalit täyttävät kansainvä-
liset laatuvaatimukset eli
ns. ISO-standardit. Laitos
on siis osaltaan pystynyt
nostamaan hoidon tasoa
varmistamalla, että hoito-
työssä voidaan käyttää
NIOM'in hyväksymiä kor-
kealaatuisia materiaale-
ja.

Suomalainen hammasteknikko NIOM'in palvelukseen

NIOM'in palvelukseen on
nyt valittu myös hammas-
teknikko, joka aloittaa
työskentelyn NIOM'issa
vuoden 1983 alusta. En-
simmäiseksi hammastek-
nikoksi NIOM'iin on kiin-
nitetty suomalainen ham-
masteknikko, joka haki-
joitten joukosta osoittai-
tui omaavan kokemusta,
jota nimenomaan
NIOM'in tehtävässä tarvi-
taan. Voidaan olla tyyty-
väisiä siitä, että suoma-
laiselle koulutukselle ja
kokemukselle annettiin
laitoksessa arvoa ja että
suomalainen hammastek-
nikko on ensimmäisenä
avaamassa yhteistyötä
hammastekniikassa yh-
teispuhjoismaisessa laitok-
sessa.

Edellä esitetyn avausesi-
telmän myötä toivotan
hammasteknikkopäiville
1982 parhainta menestys-
tä ja päivien osanottajille
antoisia luentopäiviä.

Tervehdyssanat hammasteknikkomestari Lars Nordberg

Arvoisat kutsuvieraat, hy-
vät kuulijat. Hammastek-
nikkopäivät järjestetään
nyt kahdennentoista ker-
ran. Täällä Finlandia-
talossa olemme mukana
viidettä kertaa yhdessä
hammaslääkärien ja
hammashoitajien kanssa
lisäämässä tietopohjaam-
me. Hammasteknikot ovat pie-
nin ryhmä hammashuol-
lon piirissä työtään teke-
vistä ammattikunnista.
Me työskentelemme labo-
ratorioissamme etäämpä-
nä hammaslääkärin ja
hoitajan muodostamasta
työtiimistä. Olemme tietoisesti pyrki-
neet täydennyskoulutus-
selliseen yhteistyöhön
hammaslääkärikunnan
kanssa ja olemme saa-
vuttaneet siinä pysyvän,
sekä kehittyvän käytän-
nön. Tästä osoitamme ki-
toksemme Suomen Ham-
maslääkäriseuralle ja eri-
tyisesti sen Koulutustoimi-
kunnalle. Huolimatta tilakysymyksis-
tä, ovat nämä täydennys-
koulutukselliset tapahtu-
mat sijoitettuna saman
katon alle osoittautuneet
onnistuneiksi. Täällä saa-
vuttaa uusin ammatilli-
nen tieto samanaikaisesti
molemmat ammattikun-
nat. Koulutuksellisen mer-
kityksensä lisäksi, tällai-
set yhteistilaisuudet ovat
luoneet perustaa toistem-
me ammattien ja niiden
pulumien ymmärtämiseksi.
En tässä käy ruotimaan

taloudellisista asioista vii-
me viikkona syntyneitä
erilaisia kannanottoja,
koska emme ole aikai-
semminkaan kokeneet
näitä koulutuksellisia tilai-
suuksia soveliaiksi edun-
valvontaan. Toteaisin kuitenkin, että
meidän tulisi pyrkiä yhte-
näiseen kokonaisnäke-
mykseen hammashuolto-
työn tulevaisuuden näky-
mien ollessa järjestelyn
alaisena. Hammasteknisen alan
koulutuskysymykset ovat
nekin jatkuvan pohdin-
nan alaisena. Yhteiskun-
nan päättävien elimien
kiinnostus alamme koh-
taan on viime vuosina
kasvanut. Olemme toden-
neet, että emme mekään
ammattikuntana kykene
yksin tekemään itsenäi-
siä ratkaisuja alalle kou-
lutettavien määrystä. Tä-
mä on ollut meitä häm-
mentävä ja vaikeasti ym-
märrettävissä oleva asia.
Muistan lukeneeni alam-
me historiikista, että en-
simmäistä hammasteknik-
kolakia valmisteltaessa
oli vaikeata todistaa vi-
ranomaisille hammastek-
nikkojen ammatin ole-
massaolo. Tänä päivänä
on yhtä vaikeata todistaa
viranomaisille, että olem-
me lukumääräisesti riittä-
västi kasvava ammatti-
kunta. Olemme kuitenkin saavut-
taneet ymmärtämystä se-
kä Ammattikasvatushalli-
tuksen että Lääkintöhalli-

tuksen kannan määritte-
lyissä alamme koulutus-
kysymyksissä. Tiedämme
viranomaisten olevan
vastuussa valvomansa
alueen yhteiskunnallises-
ta tavoitteesta. Haluam-
mekin vilpittömässä hen-
gessä auttaa heitä tässä
tehtävässään. Finlandia-talon Dental-
alan näyttely antaa hy-
vän kuvan laite- ja tarve-
ainepuolen viimeaikaisesta
kehittymisestä. Ham-
mastarvikeliikkeet ovatkin
huomattava tekijä alojem-
me kokonaiskentässä.
Myös koulutuksellisessa
yhteydessä voimme an-
taa heille tunnustusta.
Vaikkakin kaupallisuus
koetaan vieraana koulu-
tusyhteyksissä, on tukku-
liikkeitemme järjestämä
kurssitus erällä osa-alu-
eilla luokiteltava selvästi
täydennyskoulutuksen pii-
riin kuuluvaksi toiminnak-
si.

HAMMASTEKNIKKOPÄIVÄT...

Tämänkertaisten hammasteknikkopäivien ohjelmasisällöstä vastaavat, oman ammattikuntansa edustajien lisäksi lääkintöneuvos Helmer Nordling, prof. Kalervo Koi-vumaa, Hlt. Timo Rantanen sekä hammaslääkärit Jaakko Arola, Esko Ee-

rikäinen ja Jouko Tuomaala. Nämä oppi-isät ovat meille jo tuttuja aikaisemmilta esiintymiskerroiltaan päiviemme ansiokkaina luennoitsijoina. Koulutus-toimikuntamme valtuuttamana kiitän nyt heitä päiviemme hyväksi teke-

mästään uhrautuvasta työstä. Uskon, että me palattuamme taas arkeen, saamme uutta virikettä täältä ammennettavasta tiedosta.

Hyvät läsnäolijat, lausun Teidät sydämellisesti tervetulleiksi Hammasteknikkopäiville 1982.

Ohjennastokiistassa sovinto.

Hammaslaboratorioliitto ja Suomen Hammaslääkäriliitto pääsivät kompromissiratkaisuun hammaslaboratorioiden ohjennaston aiheuttamassa kiistassa.

Neuvottelutilanteeseen jouduttiin Suomen Hammaslääkäriliiton kehoitettua jäsenistöään pidättäytymään teettämästä sellaisia hammasteknisiä töitä, jotka eivät ole välttämättömiä potilaan terveyden kannalta, hinnaston 1/82 mukaan.

Kun asiakokonaisuutta tarkastellaan noin kolme kuukautta myöhemmin, lienee mukavampi, ettei enää palauteta mieliin kiivasta eturistiriitaa ja

sen aikaansaamia tunnepitoisia vivahteita. Meille ja myös hammaslääkäreille on tärkeämpää todeta, että työrauhan palautuminen oli tervetullut.

Uuden hinnoittelumme perustana oleva aikatutkimus ja suppea kustannusrakennanalyysi ovat olleet perusteellisen tarkastelun kohteena neuvottelujen aikana ja niitä ei ole asetettu kyseenalaisiksi. Olemme kuitenkin sopineet, että Hammaslaboratorioliitto suorittaa laajan kustannusrakennetutkimuksen tänä vuonna jäsenlaboratorioiden avustamana. Tämä on välttämätöntä ajatellen

seurantatutkimuksia hinnastomme pitämiseksi ajan tasalla. Hinnastomme 2/82 on eräänlainen välivaihe realistiseen laskutukseen siirryttäessä.

Hinnastotutkimuksen päätavoitteena oli selvittää luotettavasti eri hammas-tekniisten töiden vaatimat työajat. Hammastekniisten palveluiden ja tuotteiden hinnoitteluun vaikuttavat muut osatekijät eivät ole täysimääräisinä hinnoitellut, joskin täysin tiedostettu. Emme ole kyenneet seuraamaan nopeata kustannuskehitystä.

Jälkeenjääneisyys on pyrittävä saavuttamaan mahdollisimman nopeasti voidaksemme tuottaa nii-

OHJEHINNASTOKIISTAN...

tä palveluita, joita meiltä odotetaan. Olemme päätyneet kaksi kertaa vuodessa tapahtuvaan hinnaston tarkistukseen. Seuraava on 1.10.1982, jossa huomioidaan inflaatiokehitys ja todelliset muut kustannustekijöiden muutokset.

Hinnoittelut Hammaslääkärin, erikoishammasteknikoiden ja laboratorioiden toimesta kokoproteesien kohdalla ovat sidoksissa toisiinsa. Hammaslaboratorioliitto ja EHT-liitto ovat sopineet hinnoittelussa noudatettavasta yhteiskäytännöstä, joka huomioi kliinisen työsuuden veloituksen. Käytännössä tämä merkitsee kaikkien kolmen eturyhmän kaksi kertaa vuodessa tapahtuvaa hinnaston tarkistusta.

Hinnasto 2/82 on astunut voimaan 1.4.-82. Hammaslaboratorioliiton hallitus joutui sitä luodessaan tekemään siinä määrin myönnytyksiä, että se katsoi välttämättömäksi kutsua koolle ylimääräisen kokouksen 16.4.-82. Tässä kokouksessa selvitettiin hinnastokiistan vaiheet ja toimenpiteet. Hallitus asetti paikansa käytettäväksi, jos kokous niin päättäisi. Liiton hallituksen toimenpiteet hyväksyttiin ja näin saatoimme jatkaa vielä

kesken olevaa järjestötyötä.

Hammaslaboratorioliitto on jäsenlaboratorioiden suosiollisella avulla laatinut arviohinnaston 2/82. Tämä on huomattavasti laajempi nimikkeiltään aikaisempaan verrattuna. Samalla kun tämä saapui jäsenille, kielsi hallitus jäsenlaboratorioita laatimasta omia arviohinnastoja.

Ylimääräisessä kokouksessa 16.4.-82 tehtiin päätös, jossa jäsenlaboratoriot velvoitettiin 1.6.-82 alkaen ehdottomasti noudattamaan hinnastoa 2/82. Laboratorio, joka ei noudata nykyhinnastoa, on katsottava eronneeksi Hammaslaboratorioliitosta. Tämä on hyvin vakava ja varteenotettava asia.

Neuvottelutulos Suomen Hammaslääkäriliiton kanssa edellyttää myös työryhmän perustamista selvittämään yhteisiä asioita ja tekemään aloitteita tällaisista. Olemme jo tehneet periaatteellisen sopimuksen siitä, että Suomen Hammaslääkäriliitto tulee kehoittamaan jäsenkuntaansa olemaan yhteistyössä vain Hammaslaboratorioliiton jäsenlaboratorioiden kanssa.

Toivon, että nyt saavutettu sopu ja yhteisymmärrys säilyy ja voimme kat-

soa luottavaisina tulevaisuuteen.

Lars Nordberg

Hammasteknikko-lehden seuraava numero ilmestyy syyskuun puolella välissä. Tähän numeroon aiottu aineisto pitää olla toimituksessa 15. elokuuta mennessä.

Toimitus

Hiihtokilpailut Turussa

Kokoontuimme lauantaina 13.2. joka vuotiseen hiihtokarkeloon Maarian Mahdin majalle. Osanotajamäärä jäi tällä kertaa yllättävän vähäiseksi. Olisiko syy ollut edellispäiväisessä vesisateessa, sillä silkkaa puurovetä tuli koko päivän taivaan täydeltä. Joten keli oli tyyppinen keväinen liisterikeli kaikkine oikkui-neen. Kyllä se pitäisi jo uskoa vuosien kokemusten perusteella, ettei täällä etelässä sovi ääneen lausua sanaa "hiihtokilpailu", vaikka ajankohta

sovitaan keskelle helmi-kuuta.

Kiitämme Oriola Oy hammasvälinettä ja Dentadepot Oy:tä lahjoituksista. Kiitos myös osanottajille, toimittajille ja kannustajille. Miesten sarjan kiertopalkinnon otti omakseen Veijo Kesänen kolmannella kiinnityksellä. Naisten kiertopalkintoon Annikki Heinänen hiihti toisen kiinnityksensä. Anssi Moberg sai Eht. Allan Heinäsen lahjoittaman taistelijan palkinnon. Onnea voittajille.

Pojat 3 km

1. Anssi Moberg 24.10
2. Sami Lehtonen 48.53

Naiset 5 km

1. Annikki Heinänen . 29.15

Yleinen 5 km

1. Veijo Kesänen 18.24
2. Harri Loukonen 29.56
3. Sakari Ansaharju .. 32.38
4. Leo Nuutinen 37.15

Ikämiehet 5 km

1. Allan Heinänen 19.49
2. Hannu Moberg 21.36
3. Lauri Höglund 20.07
4. Raimo Lehtonen ... 53.53

Turun Hammasteknikko-seura

SHKL:n kirjelmä Aikuisväestön hammashuoltokomitealle

AIKUISVÄESTÖN HAMMASHUOLTO-KOMITEA

Asia: Hammasteknillisten töiden liikevaihtoverotus. Sen johdosta, että komitean tehtävänä on laatia kustannusten puolesta vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja selvittää palvelusten käytöstä aiheutuvien kustannusten tasamista, Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto ry. esittää Aikuisväestön Hammashuoltokomitealle, että se huomioisi liikevaihtoveron merkityksen hammasteknillisten töi-

den hinnanmuodostuksessa. Liikevaihtoverotuksen osalta on verotuskäytäntö hammasteknillisten töiden kohdalta muodostunut seuraavanlaiseksi: Hammasteknikoiden ja erikoishammasteknikoiden on katsottu harjoittavan liikevaihtoverolain 1 §:ssä tarkoitettua tavaran valmistusta ja myyntiä, josta toiminnasta heidät on luetteloitu verovelvoiksi.

Hammasteknikot ja erikoishammasteknikot joutuvat suorittamaan liikevaihtoveron hammasteknillisten töiden myyntihinnasta. Erikoishammasteknikot kantavat myös hammasteknikkolain 220/1964 mukaisista proteesihoidollisista toimenpiteistä, kuten tarkastustoimenpiteis-

tä, jäljennöksen ja purenan ottamisesta potilaan suusta ja proteesin sovitamisesta potilaan suuhun, liikevaihtoveron.

Hammaslääkäreitä ei pidetä toiminnastaan liikevaihtoverovelvollisina, kun he suorittavat hammasteknillisiä töitä. Teettäessään proteesin hammasteknikolla, joutuu hammaslääkäri ostamaan sen liikevaihtoverolliseen hintaan verovelvolliselta hammasteknikolta, mutta verotuksen ulkopuolelle jäävät sen sijaan aina kaikki hammaslääkärin vastaanotolla suoritettavat potilaskäsittelyt. Sosiaali- ja Terveysministeriön julkaisun 11/1981 mukaisesti erikoishammasteknikoiden kantama liikevaihtovero arvi-

oidaan 6,5 milj. markaksi. Veron määrä erikoishammasteknikon valmistamassa kokosuun hammasteknillisten laboratorioden kantaman liikevaihtoveron määrä voidaan arvioida vähintään yhtä suureksi. Hammasteknillisten töiden jättämistä liikevaihtoverotuksen ulkopuolelle puoltavat mm. seuraavat näkökohdat:

- Hammasteknillisten töiden hintaa voidaan olennaisesti alentaa.
- Hammasteknillisten töiden osalta saadaan verotuksellinen neutraliteetti, joka on vuodesta 1964 alkaen voimakkaasti heikentynyt.
- Läheisesti terveydenhuoltoon kuuluva yksilöllistä tilaustyötä suorittava hammasteknikolain alainen ammatikunta ei joudu kantamaan huomattavan suurta veroa omassa laskutuksessaan, muun terveydenhuollon saadessa tuntuvaa tukea yhteiskunnan varoista.
- Hammashuoltohenkilöstön sisäistä kuvaa saadaan selkeämmäksi ja samalla hammasteknikko ja erikoishammasteknikko yhdenvertaisempaan asemaan muun hammashuoltohenkilöstön kanssa.

Yhteenvedon voidaan todeta, että liikevaihtove-

ron poistaminen hammasteknisten töiden osalta olisi hyvin merkittävä ja tasapuolinen subventio aikuisväestön hammashuollossa ja samalla poistuisivat muut edellä mainitut epäkohdat. Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto ry. esittää, että Aikuisväestön Hammashuoltokomitea sisällyttäisi mietintöönsä liikevaihtoveron poistamisen hammasteknillisten töiden osalta.

Helsingissä 22 p:nä huhtikuuta 1982
SUOMEN HAMMASTEKNIKKOJEN KESKUSLIITTO RY.

Hammasteknikkolehden
toimitus toivottaa lukijoille
hyvää kesää.

Tapahumakalenteri

- 21.-28.8. Hammasteknikkojen kesäkisat Porissa
- 18.-19.9. Koulutus- ja virkistyspäivät Oulussa. Samassa yhteydessä kokoukset Keskusliitolla, Erikoishammasteknikkoliitolla, Hammaslaboratorioliitolla ja Hammasteknisillä. Luentotilaisuus Jyväskylässä.
- 18.-21.11. Hammaslaboratorioliitto ry. järjestää perinteisen Tukholman matkan Rikstämmaan. Lähtö on torstai-iltana 18.11.1982 laivalla, yöpyminen Tukholmassa ja paluu laivalla sunnuntai-aamuna 21.11.1982. Tarkemmat tiedot ilmoitetaan myöhemmin.

OOKKONÄ KÄYNY OULUSA?

Nyt sinulla on siihen hyvä tilaisuus sillä
Oulun Hammasteknikkoseura järjestää

OPINTO- JA JATKO KOULUTUSPÄIVÄT 18 - 19 syyskuuta 1982.

Luennot ja syyskokoukset pidetään Oulun yliopiston hammaslääketieteen laitoksen tiloissa. Luennot on tarkoitettu kaikille hammasteknisillä alalla työskenteleville.

LUENNOITSIJOINA

La. HLL Märten Segercrantz Valtion hammasteknikko-opisto

Prof Kauko Virtanen Oulun yliopiston hammaslääketieteen laitos

Su. Tri Seppo Sotaniemi Oulun yliopiston hammaslääketieteen laitos

HLL Jaakko Kunnari Oulun yliopiston hammaslääketieteen laitos

Osanottomaksu opinto- ja jatkokoulutus päiville:

Oppilaat, hammastyöntekijät ja hammaslaborantit 60,- mk

Hammasteknikot ja erikoishammasteknikot 130,- mk

SHKL- ja EHT-Liitot pitävät syyskokoukset päivien yhteydessä. Hammastekniset ry:n syyskokous ja tiedotustilaisuus kaikille laboratorissa työskenteleville. Kunnallisten- ja valtiollisten työntekijöiden kokous. Asiana mm. järjestäytyminen ja palkkaus. Tarkemman ohjelman ja osanottomaksulomakkeet lähetämme kiertokirjeen mukana heinä- elokuun vaihteessa. Luentojen ja syyskokouksien aikana järjestämme perheen muille jäsenille ohjelmaa.

Kurssi-ISÄNTÄ saatko KURSSISI liikkeelleOULUUN. Majoitumme ja vietämme iltaa lauantaina Hotelli Cumuluksessa. Huomioi Finnairin viikonloppualennus 50 % ja vähintään 10 gengen ryhmällä mahdollisuus varata lentopaikat etukäteen. VR:ltä mahdollisuus saada myös ryhmälennuksia. Ennakkotiedusteluihin vastaa puh.981/ Heikki 14897 Matti 222356 Veli 222560

OULUN HAMMASTEKNIKKOSEURA

**SHKL:n kesäkisat
Porissa 21. -
22.8.1982**

Lauantaina: klo 12.00
Yleisurheilu
Porin stadion (keskuskenttä)
Naiset 3-ottelu
Miehet 4-ottelu
Ikämiehet 3-ottelu
Cooperin testi: Kaikki sarjat

Tennis, johon ennakoilmoittautumiset kenttien tilaamisen vuoksi: Hannu Keitaanpää puh. työ 939/1345 **kesäk. 30. p:vään mennessä**

Sunnuntaina: Lentopallo suuret kaupungit Helsinki-Tampere-Turku, Itä-Suomi, Pohj.-Suomi ym.
Lähemmin kiertokirjeessä.

Vakkapurenta Oy Uudestakaupungista etsii palvelukseensa itsenäiseen työskentelyyn pystyvää vastaavaa **hammasteknikkoa**. Perustettavan laboratorion laite- ja materiaalihankintoihin on teknikolla mahdollisuus vaikuttaa. Työsuhteen luonteesta ja tulevista eduista hyvät neuvottelumahdollisuudet. Tiedusteluihin vastaa 1.7. alkaen Pekka Tähttilä, puh. työ 922-3268 kot. 922-21602.

Hammasteknikkomestarit Ry.
Syyskokous Valkeakoskella 1.-2.10.1982

2 hammasteknikkoa Keski-Suomeen

Tiedustelut:
ODONTOS KY, puh. 941-12205/Koskela, Jyväskylä.
DENTAL-CENTER KY, puh. 944-21407/Koskela, Saarijärvi

Hammasteknikko saa työpaikan Porissa.
Tiedustelut puh. työ 939-16644, ja koti 939-21365.

Hammaslaborantti saa työpaikan Juankoskella.
Tiedustelut puh. 971-61377 Hammaslaboratorio Arhedens, Ari Heiskanen

Merkkivuosia:

70 vuotta täyttää 28.7.	Eht Risto Fagerström Valkeakoskella
Eht Olavi Ojanen Helsingissä	50 vuotta täyttää 23.6.
60 vuotta täyttää 16.8.	Eht Pertti Koivunen Tampereella
Eht Mauno Alanko Äänekoskella	50 vuotta täyttää 22.8.
60 vuotta täyttää 22.9.	Ht Olli Palonen Turussa
Ht Kurt Liljeberg Porvoossa	50 vuotta täyttää 30.9.
50 vuotta täyttää 19.6.	Htm Mikko Rikkinen Valkeakoskella

Kuolleita:

25.3. Kuoli Eht Eino Virtanen Heinolassa	21.5. kuoli Htt Osmo Kolivuori Oulussa

VALMISTUNEITA HAMMASTEKNIKKOJA JA ERIKOISHAMMASTEKNIKKOJA

Erikoishammasteknikoiksi valmistuivat jouluna 1981

kuvassa vasemmalta: Esko Hakkarainen, Arto Myllymäki, Osmo Karvinen, Esa Koponen, Jouko Rosendahl, Reijo Nieminen, Seija Järvinen, Pekka Porali, Jukka Lindqvist, Olavi Stenström, Kosti Uusitalo ja Klaus Koskinen.

Erikoishammasteknikoiksi valmistuivat keväällä 1982

kuvassa takarivi vasemmalta: Juha Nepponen, Ari Lehtinen, Ari Herrala, Hannu Paananen, Ismo Kempainen, Eero Tornberg, eturivi vasemmalta: Harri Alto, Erkki Melamies, Jarmo Huttunen, Eila Säilynoja, Pekka Juurikko ja Pertti Lagerqvist.

Hammasteknikoiksi valmistuivat jouluna 1981

Jarmo Airola, Lasse Haavisto, Olli Heikkilä, Mikko Itäkylä, Hannu Jokinen, Jaako Korkeala, Vesa Kuusirati, Päivi Manninen, Merja Salonen, Kaj Sani ja Matti Tapio.

Hammasteknikoiksi valmistuivat keväällä 1982

Pirjo Hakkarainen, Pertti Harju, Jari Heiskanen, Arto Järvelä, Veijo Kesänen, Seija Kovala, Seppo Mäkinen, Jukka Salonen, Raija Sarola, Lassi Tuomola, Tea Valli, ja Tarja Vantti.

**SUOMEN HAMMASTEKNIKKOJEN
KESKUSLIITTO Ry:n VARSINAINEN LIITTOKOKOUS**

Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto ry:n varsinainen liittokokous pidettiin 27. 3. 1982 Helsingissä Hotelli Inter Continentalissa.

Kokous oli järjestetty Hammasteknikkopäivien yhteyteen ja oli päivien päätöstahtuma. Kokoukseen osallistuivat varsinaiset liittokokousvaltuutetut ja lisäksi ovet olivat auki kaikille jäsenjärjestöjen jäsenille. Päätösvalta kuului kuitenkin luonnollisesti sääntöjen mukaan kokousvaltuutetuille.

Kokouksen avasi Liiton silloinen pj. Kalevi Ilkka. Avauspuheessaan hän luonnehti ajankohtaisia kysymyksiä, kuten alan järjestäytymistä, hammas-huoltokomiteakysymystä, Liiton suhteita hammaslääkärijärjestöön ja Liiton sisäistä eheyttä. Ilkka ilmoitti jättävänsä puheenjohtajan tehtävät ja kiitti hyvästä yhteistyöstä hallitusta ja toiminnanjohtajaa.

Kokouksessa toimi puheenjohtajana Mikko Rikonen ja sihteerinä Pekka Koivisto. Käytiin läpi tiliasema ja toimintakertomus, jotka hyväksyttiin. Tilinpäätös vahvistettiin ja liittohallitukselle myönnettiin vastuuvapaus.

Jäsenmaksuksi kuluvalle vuodelle määrättiin: Eri-

koishammasteknikkoliitto 25.000,-, Hammaslaboratorioliitto 25.000,- ja Hammastekniset 10.000,-.

Keskusliiton I puheenjohtajan valitseminen aiheutti pari kertaa kokouksen katkaisemisen ja neuvottelutauon pitämisen. Neuvottelujen tuloksena Keskusliiton I puheenjohtajaksi valittiin Matti Juntunen, II puheenjohtajaksi Mikko Rikonen ja III puheenjohtajaksi Teppo Koskinen.

Muiksi jäseniksi Keskusliiton hallitukseen valittiin: Erikoishammasteknikkoliitosta: Tapio Lamminen, Eerikki Vuorimies, ja Jouko Pohjonen. Varalle: Yrjö Rautiala ja Leif Wallen.

Hammaslaboratorioliitosta: Lars Nordberg, Kosti Uusitalo ja Matti Taiminen. Varalle: Matti Närö, Mauri Sandström ja Anssi Leppäkumpu.

Hammasteknisistä: Jukka Salonen, varalle Jari Lehessaari, Eija Hägg, varalle Raija Sarola ja Helena Savontie, varalle Kalevi Virpi.

Tilintarkastajina jatkavat edelleen dipl. ekonomi Runar Hellén ja hammas-
teknikkomestari Aarne Leinonen.

BegoRal®

Kultavalumassa jaloille metalleille ja kaikille päällepolttometalleille (metallikeramia)

BegoRal® on Begon viimeisin valumassojen tuotekehittelyn ja tarkan tutkimuksen tulos, joka takaa teknikolle turvalliset ja korkealuokkaiset valut.

BegoRal®in ominaispiirteisiin kuuluu, että se sopii kaikkeen kruunu- ja siltatekniikkaan. Sitä voidaan käyttää normaaleissa kultavaluissa, metallikeramiavaluissa käytettäessä jaloja tai epäjalaja metalleja.

Ominaisuuksia

BegoRal® on fosfaattisidonnainen ja grafiittia sisältävä valumassa, jonka kanssa käytetään erityistä nestettä. Massa on hyvin hienojakoinen ja tekee näin mahdolliseksi erittäin hyvin istuvat ja sileäpintaiset valut. Hyvän reuna-
lujuutensa ansiosta se voidaan poistaa helposti ja nopeasti sylintereistä.

Pitkän työskentelyaikansa ansiosta (4-5 min) BegoRal®illa voidaan massata useita sylintereitä kerralla ilman vaikeuksia.

Sekoitus

BegoRal® sekoitetaan mieluummin vakuimissa esim. Motova-vakuumisekoittimella. Metallisylinteri vuorataan sylinterinauhalla.

Pakkaus

BegoRal® on pakattu laminoituun alumiinifoliopusseihin, joka suojaa massaa kosteudelta ja muulta epäpuhtaudelta. Massan varastointiaika on merkitty laatikkoon.

Myymme BegoRal®ia 4,5 kg:n pakkauksissa, jotka sisältävät 25 kpl 180 g:n pusseja, mittalasin sekä 600 ml laajentamis-
nestettä.

Istuvuus

Jotta päästäisiin tarkkoihin valuihin erilaisilla metalleilla, voidaan BegoRal®in laajentumaa säädellä laajentamis-
nestellä.

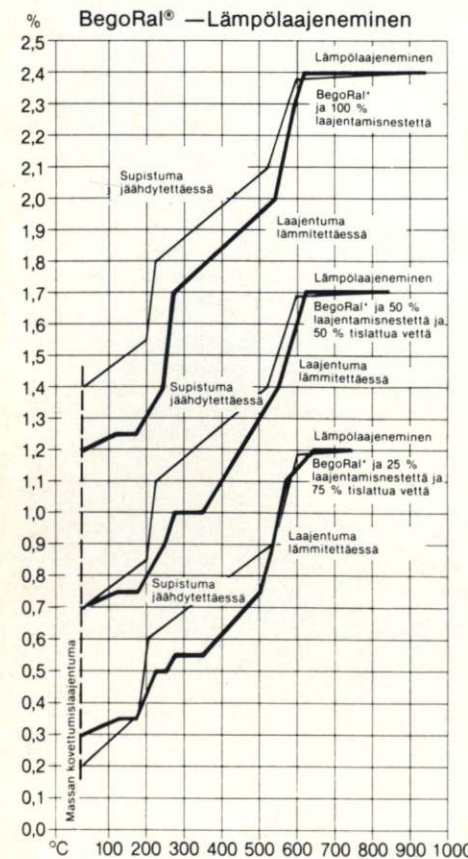
Joitakin esimerkkejä:

Jalometalli ja päällepolttometalli,
50% laajentamisnestettä, 50% tislattua vettä.

Kombinoituihin siltoihin ja teleskooppikruunuihin suositte-
lemme 25% laajentamisnestettä, 75% tislattua vettä.

Epäjaloihin metalleihin 100% laajentamisnestettä.

Yleisesti voidaan sanoa, että mitä enemmän laajentamis-
nestettä käytetään, sitä suurempi on massan laajentuma
sylinterissä.

Espoo, 90-4291 (vaihde) Joensuu, 973-29 570, 973-24 271
Helsinki, 90-176 623 Seinäjoki, 964-22 570, 964-142 007
Turku, 921-336 533 Oulu, 981-348 321, 981-348 222
Tampere, 931-26 927

Akryyli etuhammas

DE TREY
Bioplus®

Kuulun Biodent posliinihampaan akryylinen sisar.
Samat värit. Lumoavan eloisa. Teknisesti täydellinen.

Osaprotetiikkaan tasaisemmat muodot, kokoproteeseihin voimakkaampia, kuperampia muotoja. Lisäksi korostettuja muunnoksia (abraasioita).

Opaalisova. Valkofluorisoituva.
Elävä pintainen.

Luonnomukaisia poikkeavuuksia. Hillittyjä värjäytymiä kiillepinnan alla.

Laajaulotteinen värivaikutelma:
Läpinäkyvästä dentiinisävyyntä.

Kärkivarjostuma. Väritaittuma
kiillesaumassa.

Killeura kärkiosassa. Valo
heijastuu vaihtelevasti niinkuin
luonnonhampaassa.

Hampaan keskiosan
muotoilu, tehokas, tilaa
säästävä.

Soveltuu yhdistettäväksi kaikkien
Biodent aineitten kanssa.

**Kaikenkaikkiaan: Elävää protetiikkaa
tämänhetkisen kehityksen kärjessä!**

Useat värikerrokset aikaan-
saavat syvyyden ja eloisuuden
vaikutelman.

Täydellinen kiillepäälyste,
ulkonäköisesti moitteetto-
mat sivupinnat.

Anatoomisesti oikeat
muodot, foneettisesti
suotuisa takaosa.

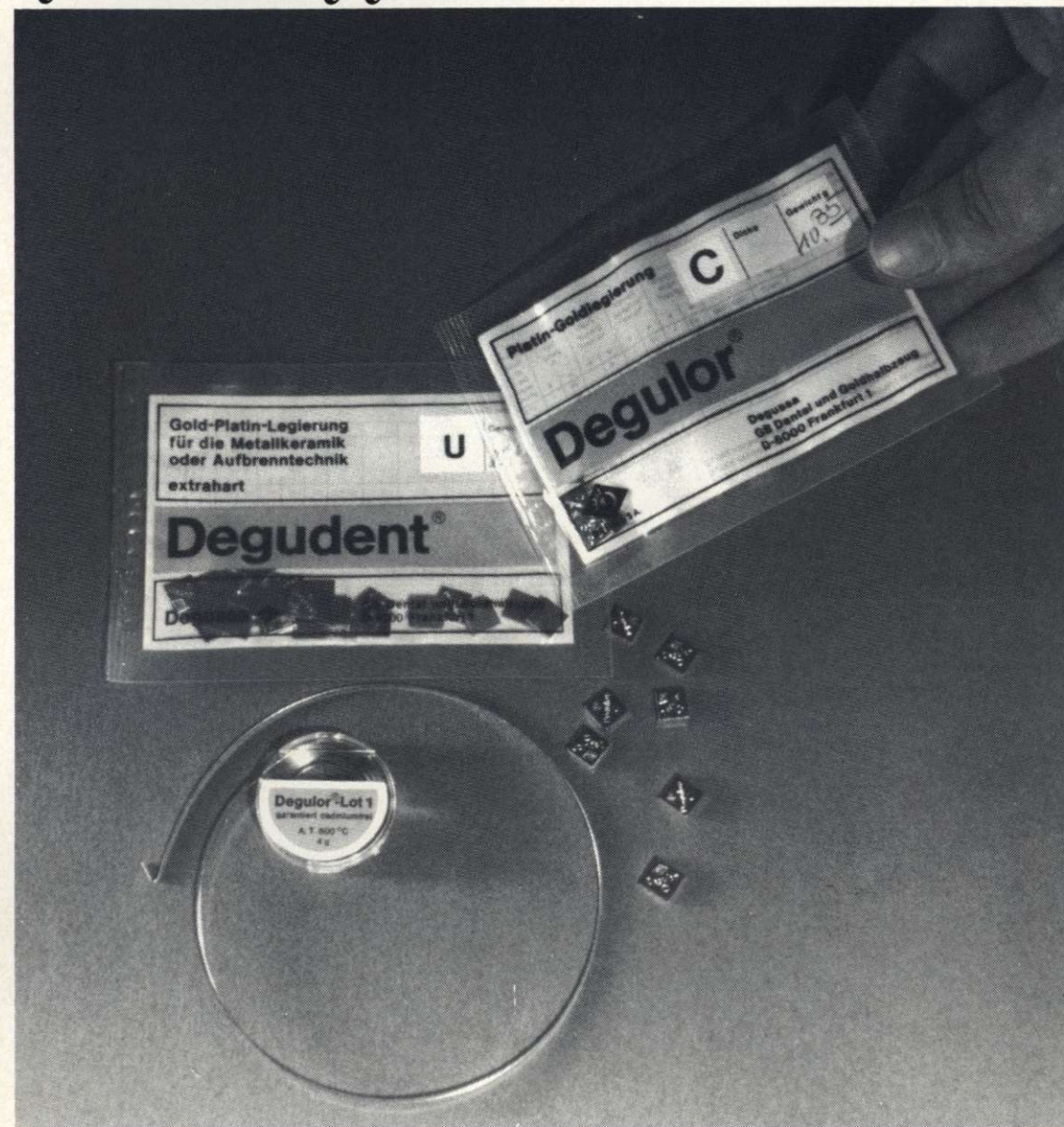
Korkeatasoinen hammas,
valmistettu vedettömästä,
vettä hylkivästä akryylistä.
Valovoimainen, värinsäpi-
tävä. Liuottimia ja lämpöä
kestävä.

DeTrey
Dentsply

De Trey GmbH · Postfach 2009 · D-6200 Wiesbaden 1

Myynti:
OY Dentaldepot AB
Hankasuontie 9
00390 Helsinki 39
puh. 90-54 43 11

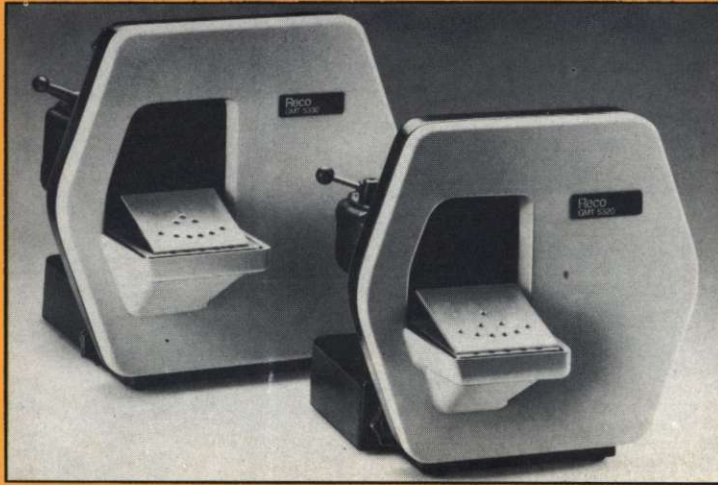
Korkealaatuiset Degussan hammaskultalejeeringit hammasteknilliseen työskentelyyn.

Oriola oy
HAMMASVÄLINE

PL 8, 02101 Espoo 10. Puhelintilaukset 90 - 4291
Joensuu 973 - 24 271, Oulu 981 - 348 222
Seinäjoki 964 - 22 570, Turku 921 - 336 533
Tampere 931 - 26 927

DEPOTARJOUKSIJA

RECO

	tarj. hinta
Vibraattori V 7031 – 1 kyvetille, 3000 tai 6000 värähdystä/min	690,-
Vibraattori V 7032 – 2 kyvetille, 3000 tai 6000 värähdystä/min ja portaaton säätö	1.380,-
Vibraattori V 7036 – 6 kyvetille, 3000 tai 6000 värähdystä/min ja portaaton säätö	1.850,-
Jynssimoottori PM 2320 – kaksi nopeutta, hiljainen ääni	2.770,-
Reco Torque mikromoottori ja käsikappale 2000/ Kipsitahko GMT 5320	4.885,- 3.485,-
Tekninen käsikappale HST 1000 – max 25.000 rpm.	585,-
Kyvetti-prässi SP 252 – 2 kyvetille	507,-
Kyvetti-prässi SP 253 – 3 kyvetille	580,-
Kyvetti-byygeli I 4261	209,-
Kyvetti-byygeli II 4262	230,-
Kyvetti-byygeli III 4263	270,-
Hydraulinen prässi HMP 1283	3.095,-
Polymerisointilaitte Polypol 6-9 kyvetille.	2.680,-
Optima-kyvetti KUE 3251	190,-

OY **DENTALDEPOT** AB

HANKASUONTIE 9 HANKMOSSVÄGEN
SF-00390 HELSINKI 39 HELSINGFORS
PUH: 90-544 311